

Andrzej Gąsiorowski
Uniwersytet Gdański
Czerwiec 2022 r.

Wspomnienie o profesorze Tadeuszu Dmochowskim (1962-2022)

Tadeusz Dmochowski urodził się w Gdańsku 9 września 1962 r. w rodzinie Alicji i Lecha Dmochowskich. Matka była lekarzem, a ojciec kapitanem żeglugi wielkiej. Szkołę Podstawową nr 73 w Gdańsku-Brzeźnie ukończył w 1977 r. i następnie uczył się w II Liceum Ogólnokształcącym w Gdańsku-Wrzeszczu. W 1981 r. zdał maturę i podjął studia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego, na specjalności archiwalnej. Obronił na ocenę bardzo dobrą pracę magisterską pt. *Broń defensywna u Homera w świetle archeologii* i 8 września 1988 r. uzyskał tytuł magistra historii. Po ukończeniu studiów w latach 1988-1989 odbył przeszkolenie wojskowe w Szkole Podchorążych Rezerwy i praktykę, jako zastępca dowódcy plutonu w kompanii moździerzy 82 mm w 7 Łużyckiej Brygadzie Obrony Wybrzeża w Gdańsku. W dniu 25 września 1989 r. podjął pracę w Zespole Szkół Medycznych nr 1 w Gdańsku, jako nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie. Zatrudniony był tam do 31.08.1996 r. W tym czasie ukończył uzupełniające studia pedagogiczne dla nauczycieli z wyższym wykształceniem. Od 1.10.1996 r. zatrudniony został w Uniwersytecie Gdańskim, początkowo jako asystent w Katedrze Nauki o Cywilizacji na Wydziale Nauk Społecznych. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskał na podstawie dysertacji pt. *Wielkie mocarstwa w walce o kontrolę polityczną nad dorzeczem Amuru*, której promotorem był prof. dr hab. Andrzej Piskozub. Przewód doktorski został przeprowadzony na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego (19.03.1998 r.), a jego pozytywny wynik pozwolił na objęcie stanowiska adiunkta w Instytucie Politologii UG (1.05.1998 r.). W dniu 6 grudnia 2010 r. na podstawie pracy pt. *Radziecko-chińskie stosunki polityczne po śmierci Mao Zedonga* uzyskał

na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Recenzentami pracy habilitacyjnej byli: prof. dr hab. Roman Bäcker i prof. dr hab. Edward Haliżak. W związku z tym w dniu 1.04.2011 r. został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Gdańskiego.

W Uniwersytecie Gdańskim pełnił różne funkcje. Był jednym z współtwórców Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego. W latach 2002-2012 był zastępcą dyrektora Instytutu Politologii UG ds. dydaktycznych. W 2011 r. został kierownikiem Zakładu Krajów Azji i Afryki w Instytucie Politologii UG, w 2013 r. przekształconego w Zakład Studiów Pozaeuropejskich, a w 2016 r. w Zakład Stosunków Międzynarodowych. W latach 2012-2016 był dyrektorem Instytutu Politologii UG, rozwijając ten instytut, bowiem za jego kadencji utworzono w nim dwa dodatkowe kierunki: bezpieczeństwo narodowe (I i II stopnia) oraz dyplomację (I stopnia). Poza tym wszczęto wówczas prace nad uzyskaniem przez instytut uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego w zakresie nauk o polityce. Dbał też o rozwój naukowy pracowników instytutu. W okresie jego kadencji kadra naukowa powiększyła się o 10 profesorów, w tym 3 profesorów tytularnych i 8 doktorów.

Od 2016 r. do śmierci pełnił funkcję dziekana Wydziału Nauk Społecznych UG, który za jego kadencji stał się największym wydziałem tego uniwersytetu, bowiem w jego składzie poza dotychczasowymi czterema instytutami: Instytutem Pedagogiki, Instytutem Politologii, Instytutem Psychologii oraz Instytutem Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa, znalazł się także Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Był członkiem Rady Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji w Instytucie Politologii UG.

Poza Uniwersytetem Gdańskim pracował też jako wykładowca akademicki w kilku innych uczelniach pomorskich. Był adiunktem na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa w Gdańskiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Gdańsku oraz na Wydziale Administracji i Nauk o Polityce w Ateneum – Szkole Wyższej w Gdańsku. Pracował też w Powiślańskiej Szkole Wyższej w Kwidzynie i Wyższej Szkole Komunikacji Społecznej w Gdyni.

Był znakomitym dydaktykiem, cenionym i lubianym przez studentów nie tylko za wiedzę ale także za swoją niezwykłą życzliwość. Został powołany w skład Komitetu Nauk Politycznych w I Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych

Polskiej Akademii Nauk. Był członkiem centralnych władz Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, jako wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej oraz International Political Science Association (IPSA). W Uniwersytecie Gdańskim aktywnie działał w utworzonym w 2007 r. Centrum Azji Wschodniej oraz pełnił ważne funkcje w Instytucie Bałtyckim w Gdańsku. Najpierw od 2017 r. jako wiceprzewodniczący, od 2020 r. jako przewodniczący Rady Naukowej tego instytutu. Pełnił funkcję redaktora naczelnego czasopisma naukowego „Gdańskie Studia Międzynarodowe” oraz członka Rady Naukowej „European Journal of Transformation”. Wchodził w skład komitetów redakcyjnego czasopism naukowych: „Studia Orientalne”, „Cywilizacja i Polityka” i „Gdańskie Studia Azji Wschodniej”. Był też członkiem Rady Naukowej think-tanku Europe Our House w Tbilisi.

Tadeusz Dmochowski udanie łączył aktywność dydaktyczną z pracą na rzecz rozwoju kadr naukowych. Wypromował dwóch doktorów (Piotr Juniszewski, dysertacja pt. *Polityka państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych a współczesne standardy europejskie* oraz Kornel Bielawski, dysertacja pt. *Przemoc w działaniach politycznych w Indonezji*), był też recenzentem 5 prac doktorskich oraz recenzentem w jednym postępowaniu habilitacyjnym.

Aktywność naukowa Tadeusza Dmochowskiego wynikała z Jego zainteresowań naukowych, a ich wachlarz był znaczny. O rozległości zainteresowań naukowych świadczą między innymi recenzje i omówienia monografii i prac zbiorowych, poświęconych tak odległym zagadnieniom jak np.: wywiadowi wojskowemu Izraela, japońskiej broni pancernej, testamentowi barona Ungera, biografii Otto Kretschmera, krążownikowi „Admiral Scheer”, wojnie domowej w Rosji w latach 1917–1922, walkom nad Zatoką Gdańską w 1945 r., czy walkom nad rzeką Chałgin-goł w 1939 r. Dowodzi to także o Jego doskonałym warsztacie naukowym. Wskazując na tę sferę aktywności naukowej podkreślić należy, że był On autorem ponad 90 prac naukowych, odnoszących się do głównego nurtu Jego zainteresowań badawczych. Koncentrowały się one na szeroko rozumianej problematyce cywilizacyjnej oraz stosunkach międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Rosji, od Rosji carskiej, poprzez Rosję Sowiecką i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich aż po Federację Rosyjską. Publikował w wielu czasopismach naukowych m.in. różne prace, dotyczące kultury politycznej w Rosji, w tym tradycji autorytarnej. Przede wszystkim interesowały go stosunki rosyjsko-chińskie i kierunki współczesnej polityki Chin oraz szerzej

stosunki w Azji. W kręgu jego zainteresowań badawczych znajdowały się także kwestie dotyczące sytuacji Kościoła katolickiego w czasie rewolucji francuskiej, czy prawosławia i katolicyzmu na Ukrainie w latach 1989-2014. Spośród tego dorobku wyróżnić należy kilka monografii: *„Decyzja Trockiego” o zerwaniu bolszewicko-niemieckich rokowań pokojowych w Brześciu Litewskim w lutym 1918 r.*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2009; *Radziecko-chińskie stosunki polityczne po śmierci Mao Zedonga*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010; *Mandżuria i Przymurze w okresie zmięchu dawnych potęg*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000; *Rosyjsko-chińskie stosunki polityczne XVII-XIX w.*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2001; *Interwencja mocarstw na Syberii i Dalekim Wschodzie (1918-1922)*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1999, oraz napisanej wspólnie z J. Marszałek-Kawą książki pt. *Rozważania o kierunkach współczesnej polityki Chin*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2018. Poza tym opublikował wiele rozdziałów w pracach zbiorowych oraz artykułów w politologicznych czasopismach naukowych. Uczestniczył także - jako referent - w wielu międzynarodowych konferencjach naukowych, zorganizowanych zarówno w Polsce, jak i w Federacji Rosyjskiej (Moskwa 3.02.2005; Moskwa 30.03.2006; Kazań 22.11.2005) oraz Ukrainie (Kijów 18.11.2004; Ałusztka 12-18.09.2005; Odessa 23.06.2006), jak i ogólnopolskich, organizowanych w różnych ośrodkach akademickich w Polsce.

Za wzorową pracę otrzymał kilkakrotnie nagrodę indywidualną pierwszego i drugiego stopnia Rektora UG. W 2003 r. odznaczony został Medalem Edukacji Narodowej, w 2008 r. Medalem za Długoletnią Służbę, a w 2013 r. Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę. W 2018 r. otrzymał Medal 25-lecia Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Postanowieniem Prezydenta RP Andrzeja Dudy z dnia 7 maja 2020 r. odznaczony został Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Zmarł w nocy z 16 na 17 marca 2022 r. w Gdańsku i pochowany został na Cmentarzu Garnizonowym w Gdańsku przy ul. Generała Henryka Dąbrowskiego.

Źródło: Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego, fot. Sylwester Ciszek.